

Handläggare
Evin Saleh
Telefon: 08-508 27 481

Till
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2015-03-17 p. 17

Rapport om tillsyn över kvicksilverbranschen 2014

Förvaltningens förslag till beslut

Godkänna rapporten Tillsyn över kvicksilverbranschen 2014

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Tillsyn över användning av kvicksilver innefattar en rad olika verksamheter som t ex tandläkarmottagningar, krematorier, sjukhus och laboratorieverksamheter. Miljöförvaltningens tillsyn utgörs bl.a. av inspektionsbesök hos enskilda tandläkare, kontroll av anmälningspliktiga laboratorier och granskning av miljörapporter från tillståndspliktiga verksamheter som krematorier.

Bakgrund

Kvicksilver är en mycket toxisk metall och är en av de allvarligaste miljögifterna. Metallen anrikas i mark, vatten och levande organismer och utgör ett hot mot både miljön och människors hälsa. Kvicksilverånga är den form som lättast tas upp i kroppen. Kvicksilver och dess föreningar, främst metylkvicksilver, påverkar nervsystemet och kan orsaka psykiska störningar. Foster och barn är en speciell riskgrupp eftersom deras hjärna och nervsystem fortfarande utvecklas.

Miljöförvaltningen har tillsyn över ungefär 450 tandläkare och ambitionen är att tillsynsintervallet ska vara vart fjärde till femte år. Förvaltningen utförde 90 tandläkarinspektioner under år 2014 och sammantaget med saneringsföreläggandena har således 121 verksamheter omfattats av tillsyn. Den brist som oftast har uppmärksammats vid inspektionerna är, liksom tidigare år, brist på amalgamavskiljare under diskbanken där tandläkarinstrument rengörs.

Under år 2014 har miljöförvaltningen också uppmanat 28 tandläkar-kliniker på Norrmalm att sanera sina avloppsledningar från kvick-silverföreningar. Ett informationsbrev skickades ut i maj 2014 med förklaring av saneringsbehovet och information om saneringsförfarandet.

Inledningsvis skickade bara åtta av de 28 klinikerna in saneringsanmälan. Några månader senare skickade därför miljöförvaltningen en påminnelse om saneringskravet till de resterande 20 tandläkarna med uppmaning att skicka in sin anmälan senast sista september 2014. Efter påminnelsen inkom de flesta med saneringsanmälningar.

Oktober 2014 förelade miljöförvaltningen åtta stycken kliniker som fortfarande inte hade hört av sig. I mitten av januari 2015 har nästan alla 28 kliniker sanerats klart.

Positivt resultat har redovisats vad avser tillförseln till reningsverken. För år 2014 redovisas de lägsta värdena någonsin för kvicksilver, i både Bromma och Henriksdal.

Miljöförvaltningen bedriver tillsyn på de två krematorier som finns i staden, Skogskrematoriet och Råcksta krematorium. De är tillståndspliktiga och har tillstånd till 6 000 kremeringar vardera per år. Det kvicksilver som släpps ut från krematorierna härrör från de avlidnas käkamalgam. Kremeringsugnarerna är försedda med rökgasreningsanläggningar. Rökgaserna innehåller små resthalter av kvicksilver, stoft/sot/partiklar, kolmonoxid, kväveoxider, svaveldioxid och kolväte. Förvaltningen besökte ifjol krematorierna som årligt tillsynsbesök i samband med granskning av deras miljörapport. Då kontrollerades verksamheternas villkorsefterlevnad, deras egenkontroll samt eventuella tillbud och verksamhetsförändringar. Inga brister noterades.

Miljöförvaltningen bedriver även tillsyn på laboratorieverksamheter inom Stockholms universitet (SU). De är anmälningspliktiga och klassade efter sin förbrukning av lösningsmedel och/eller laboratorieyta som överskrider 5 000 m². Förvaltningen besöker årligen flera institutioner inom SU. År 2014 besöktes två institutioner nämligen inst. för material- och miljökemi samt inst. för biokemi och miljöfysik. De vanliga bristerna som uppmärksammats vid inspektionerna är:

- Dålig förvaring av kemikalier d.v.s. oinvallade kemikalier förvarade intill utslagsvasken,
- Brist på absorptionsmedel i laboratorielokalen
- Dålig invallning d.v.s. oproportionerliga invallningar
- Dålig märkning av kemikalier
- Brist på svensk kemikaliemärkning

- Dålig egenkontroll och ansvarsfördelning.

Planer för 2015

Miljöförvaltningen kommer att fortsätta med krav på avloppssaneringar på de resterande icke-sanerade tandläkarkliniker som finns inom Stockholm stad. De utvalda för år 2015, 31 kliniker, ligger på Södermalm och Östermalm. De har fått en uppmaning i form av ett informationsbrev med ett deadlinedatum sista mars 2015. Ambitionen är att de flesta ska börja planera saneringen i god tid, kontakta en saneringsfirma och skicka in saneringsanmälan till miljöförvaltningen. Om klinikerna inte hör av sig kommer ett påminnelsebrev skickas ut innan sommaren. Till hösten kommer eventuellt föreläggande ut till de som fortfarande inte hört av sig.

Förvaltningen kommer fortsättningsvis att beta av alla ca 90 icke-sanerade tandläkarkliniker inom Stockholms stad och kräva kvicksilveranering. Detta arbete bedöms aktivt bidra till en fortsatt reduktion av kvicksilverhalten i slammet från reningsverken.

Under det kommande året kommer en kontroll/genomgång av förvaltningens register över tandläkarkliniker att genomföras. Praktiskt innebär detta att de registrerade objekten i Ecos jämförs med ett material från Statistiska Centralbyrån där samtliga registrerade företag med koden för tandvård finns förtecknade.

Slut

Bilagor

Bilaga 1 Rapport om tillsyn över kvicksilverbranschen.